

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Херсонський державний аграрно-економічний університет
(м.Херсон-Кропивницький, Україна)

ВШТІІІ Академія Прикладних Наук м. Познань
(Республіка Польща)

Інститут статистики та економетрики, Кільський університет
імені Христіана Альбрехта (Німеччина)
Університет Дюкейн, Пітсбург
(США)

Латвійський університет біологічних наук та технологій
(Латвія)

Львівський національний університет природокористування
(м.Львів, Україна)

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
(м.Тернопіль, Україна)

Університет Григорія Сковороди в Переяславі
(м.Переяслів, Україна)

Дніпровський аграрно-економічний університет
(м.Дніпро, Україна)

Вищий навчальний заклад «Національна академія управління»
(м.Київ, Україна)

Херсонська державна морська академія
(м. Херсон, Україна)

**ЗБІРНИК ТЕЗ
за матеріалами**

Міжнародної науково-практичної конференції

**«Сучасна освіта: філософські, соціально-економічні,
поведінкові аспекти»**

18 квітня 2024 року

Херсон – Кропивницький

УДК 37.01

Відповідальний за випуск: Варнавська І.В.

Друкується за рішенням Вченої ради Херсонського державного аграрно-економічного університету протокол №8 від 30 травня 2024 року

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність та об'єктивність наданої інформації

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасна освіта: філософські, соціально-економічні, поведінкові аспекти»: збірник матеріалів (18 квітня 2024, м. Херсон-Кропивницький, Україна) / за заг.ред. Варнавської І.В. Херсон-Кропивницький, ХДАЕУ, 2024. 286 с.

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасна освіта: філософські, соціально-економічні, поведінкові аспекти» за основними напрямками: теоретико-методичні аспекти сучасної освіти; комунікативна компетентність фахівця як соціально-філософський дискурс; стратегічні вектори розвитку освітнього простору та системи освіти в умовах сьогодення; соціально-економічні та науково-технічні детермінанти педагогічної інноватики в умовах глобалізації та інтеграції освітніх процесів; психолого-педагогічні фактори в системі освітньої діяльності та освітнього менеджменту; психологічні аспекти конкурентноспроможності фахівця в умовах воєнного та повоєнного часу; сучасні тренди розвитку психолінгвістики.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти та всім зацікавленим особам. За виклад, зміст, достовірність і грамотність опублікованих матеріалів відповідають автори.

УДК 37.01

@ ХДАЕУ, 2024

Ведмеденко О.В. - к. с.-г. н, доцент
*Херсонський державний аграрно-економічний університет,
м. Кропивницький, Україна*

ЧИННИКИ КОКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

У нашій країні, де існує велика конкуренція в сфері освітніх послуг якості підготовки фахівців стає головним показником конкурентоспроможності вищого навчального закладу. Важливим фактором, що впливає на якість освітнього процесу, є рівень професійної компетентності викладача вузу [1].

У сучасних умовах вищої освіти, де вимагається поєднання високих академічних досягнень та педагогічної ефективності викладачів, виникає необхідність ретельного вивчення психологічних аспектів їхньої мотивації. Протистояння викликам, що постають перед викладачами у сучасному освітньому середовищі, вимагає глибокого розуміння факторів, що визначають їхню мотивацію та впливають на якість їхньої педагогічної діяльності. Зокрема, доцільним є вивчення внутрішніх та зовнішніх стимулів, які формують мотиваційні процеси викладачів. Розкриття впливу особистих цілей, внутрішніх переконань та саморозвитку на професійну мотивацію може сприяти розробці ефективних стратегій розвитку кадрового потенціалу закладів вищої освіти [2]. Внутрішнє відчуття досягнення виникає, коли особа відчуває гордість і задоволення від досягнень та успіхів у певній діяльності. Це може бути дуже міцною джерелом мотивації, оскільки викладачі мотивовані до досягнень саме для задоволення власних вимог до себе та відчуття гордості за свої досягнення [3]. Зовнішні оцінки та визнання включають в себе оцінки, відзнаки, нагороди та публічне визнання за досягнення та успіхи. Ці форми визнання надають зовнішню оцінку роботи та досягнень викладача [4]. З-поміж факторів, що характеризують працездатність та інші характеристики здоров'я, велику роль відіграє психічна стійкість до стресових ситуацій. Високий рівень психічної

стійкості до стресів – важлива умова збереження, розвитку і зміцнення здоров'я і професійної самореалізації особистості. Стрес у студентів виявляється в основному на психологічному рівні: зниження працездатності, слабка концентрація уваги, пригнічений настрій, депресія. Значна кількість студентів схильна до стресових ситуацій. Вони не завжди вміють знайти вихід із непередбачуваної ситуації, відчувають тривожність, тому їм потрібно підвищувати рівень стресостійкості. Тому долати стресові ситуації і боротися зі стресом можуть допомагати викладачі, куратори [5].

Вихідними принципами, які покладено в основу розвитку компонент діяльності викладача закладів вищої освіти (особистісна, проєктивна, комунікативна) та визначають його характер є такі: доброзичливості, відкритості, неупередженості, конструктивності, досконалості. Вони створюється своєрідне інформаційне середовище (які задаються вихідними принципами), в якому суб'єкти освітнього процесу за певними параметрами конструюють і розвивають педагогічну діяльність і комунікацію, що створює відповідну психолого-педагогічну атмосферу суб'єкт-суб'єктної взаємодії в освітньому процесі, одним із результатів якої є формування базових особистісних пріоритетів як у викладачів, так і в майбутніх фахівців (здобувачів освіти) на засадах гуманізму, демократії і саморозвитку [6]. Психологічними факторами розвитку резильєнтності є добрі стосунки в колективі, наявність партнерів та друзів, самоконтроль та саморегуляція емоцій, спрямованість життя на певну мету, здатність планувати діяльність, мотивація успіху, почуття узгодженості життя і професійної діяльності, перевага позитивних емоцій, життєстійкість, висока адекватна самооцінка, активні копінги, самоефективність, оптимізм, наявність соціальної підтримки та спроможність звертатись за підтримкою до інших, когнітивна гнучкість, висока духовність особистості. Викладачам та студентам закладів вищої освіти завжди складно адаптуватися до змін, а коли вони настільки кардинальні та болючі – особливо [7].

До методів формування стресостійкості можна віднести аутогенні вправи

(психотерапевтичний метод, що забезпечує пацієнтам розслаблення м'язів, самонавіювання, розвиток концентрації та сили ідей, здатність керувати мимовільною увагою, розумовою діяльністю); самопідготовку (ефективний спосіб зміцнення психіки, що дає змогу підготувати людину до особливих умов, наприклад, пов'язаних із дистанційним навчанням); медитацію; прогресивну релаксацію (прогресивне розслаблення допомагає в разі головних болів, мігрені); біологічний зворотний зв'язок (складається з трьох етапів: вимір фізіологічних параметрів, подолання результатів вимірювань у зрозумілій формі, зворотний зв'язок); молитва; свідомість (фіксація уваги на реальному часі, тут і зараз); музика (звук впливає на фізіологічні та психологічні стани); фізичні вправи (інтенсивні фізичні вправи призводять до зменшення таких несприятливих станів, як тривожність, через пригнічення когнітивної та соматичної активності кори головного мозку) [5]. Щоб допомогти викладачам закладів вищої освіти працювати в умовах війни, варто розвивати резильєнтність. Це надважлива якість для українців, яка складається з кількох елементів: надія (пов'язана із впевненістю в тому, що ми можемо пройти через складнощі та «вийти до світла»); оптимізм (у контексті війни це не про веселощі, а про віру в те, що перемога буде); адаптивність (здатність пристосовуватися до змін, у військовий час – дуже швидко); стійкість (здатність не опускати руки навіть попри трагічні обставини) [7].

Отже, професійно-особистісні якості викладача і студента є частиною центральних рис, які утворюють і характеризують особистісну зрілість. Взаєморозуміння передбачає єдність вихідних цілей учасників спільної діяльності, дотримання етичних правил ними та узгодженості їх дій. Основою для цього може бути формування взаємодії викладача зі студентами, яка заснована на взаємній повазі, у той же час, максимальній взаємній вимогливості одне до одного та будуватись на певних принципах. А також бути стресостійким в будь-яких ситуаціях.

Список використаних джерел:

1. Вішталенко О., Кириченко О., Наталія Ю. Психологічні чинники

педагогічної компетенції викладачів вищої школи. *Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки*. 2019. Випуск 4. С. 3–8.

2. Іваненко І.В. Психологія педагогічної мотивації викладачів у закладах вищої освіти. *Молодий вчений*. № 1 (125). 2024. С. 79-84.

3. Подшивайлов Ф.М. Мотиваційна сфера особистості: діагностично-розвивальний путівник : методичні рекомендації. Київ : Інститут обдарованої дитини, 2015. 55 с.

4. Hidi S., Renninger K. The four-phase model of interest development. *Educational psychologist*. 2006. № 41(2). P. 111–127.

5. Харко О.С. Практичні рекомендації дотримання психологічних умов формування стресостійкості студентів ЗВО в навчальному процесі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія», серія «Психологія»*. № 14. 2022. С 46-56.

6. Стеблецький А.Л. Чинники забезпечення якості вищої освіти. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка : збірник наукових праць*. № 33 (1). 2020. С. 31-40.

7. Балахтар К. Резильєнтність викладача ЗВО в умовах військового стану. URL: <https://dspace.nau.edu.ua/handle/NAU/58483> (дата звернення 05.04.2024 р).

Гарасєв А.А. - асистент

*Херсонський державний аграрно-економічний університет,
м. Херсон, Україна*

МЕНТАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНЦІВ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОКРАЩЕННЯ У СТАНІ ВІЙНИ

Ментальне здоров'я – це стан щастя та добробуту, в якому людина може реалізувати свої творчі здібності, може протистояти життєвим стресам, продуктивно працювати та робити внесок у суспільне життя.

Ментально здорова людина позитивно оцінює себе, любить, приймає